ต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุในเขตชนบทจีน: กรณีศึกษาศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวันแบบไปเช้าเย็นกลับในซินเจียหยวน เขตเวินเจียง เมืองเฉิงตู ประเทศจีน

ศุทธิดา ชวนวัน

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

anntiny81@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุในเขตชนบท กรณีศึกษาศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวันแบบไปเช้าเย็นกลับ Xin Jia Yuan ในเขตเวินเจียง เมืองเฉิงตู ประเทศจีน ระเบียบวิธีวิจัยจะเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ระดับเจาะลึก และการสนทนากลุ่ม รวมทั้งใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษานี้ คือ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้สูงอายุในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุที่เป็นต้นแบบในการศึกษานี้ รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่มารับบริการ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ

ผลการศึกษา พบว่า การดูแลผู้สูงอายุในลักษณะของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวันแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care center) มีความเหมาะสมและสนองตอบกับรูปแบบการอยู่อาศัยของครอบครัวจีนที่มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น และผู้สูงอายุมีแนวโน้มในการอาศัยอยู่ตามลำพังมากขึ้น

โครงสร้างการดำเนินงานที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ต้นแบบในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) การบริการด้วยใจรักของเจ้าหน้าที่ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ 2) การมีกฎเกณฑ์ และความเป็นมาตรฐาน 3) การให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้สูงอายุเป็นหลัก 4) ความเชี่ยวชาญและการเป็นมืออาชีพของผู้ดูแลผู้สูงอายุ 5) กิจกรรมและการบริการที่ดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบ 6) การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ และ 7) การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามาเป็นอาสาสมัคร เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน ลักษณะการดำเนินงานทั้ง 7 ลักษณะของพื้นที่ต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุ Xin Jia Yuan แห่งนี้ สามารถนำมาเป็นต้นแบบที่ดีในการดูแลผู้สูงอายุของพื้นที่อื่น ๆ ในจีน รวมทั้งประเทศไทยด้วย

[วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 33 ฉบับที่ 1 ปี พ.ศ.2557]

คำสำคัญ: การดูแลผู้สูงอายุ, เขตชนบทจีน, ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวัน, ประเทศจีน

Model for Elderly Care in Rural Area: Case Study of Elderly Day Care Center of Xin Jia Yaan in Wenjiang District, Chengdu City of China

Sutthida Chuanwan

Institute for Population and Social Research
Mahidol University

anntiny81@gmail.com

ABSTRACT

This research article aims to look into a model for elderly care in rural area of Chengdu, China. The methodology used in the study is in-depth interview and focus group, including participatory observation and non-participatory observation. Key informants in the study are the officials of Xin Jia Yuan who have the responsibility to taking care of elderly in this center. Elderly who are the customers in this elderly day care center are selected. Besides, home visit of elderly is one of the methods to study the structural model of elderly care.

The findings found that the model of elderly care based on elderly care center is suitable and responsive to the living condition of elderly family which largely become a nuclear family and living alone.

The structural model of Xin Jia Yuan comprises of 7 components: 1) Service minded officials who taking care of the elderly. 2) law and standard of elderly care center 3) giving importance to the elderly demands 4) being experts and professional for caring elderly 5) good activities and services 6) home visit and 7) giving opportunity to people in the community to do the volunteer workers.

The seven element structural model of elderly day care center learned from Xin Jia Yuan elderly care center can be a good role model for the elderly care center in China as well as Thailand.

[Thammasat Journal, Volume 33 No.1, 2014]

Keyword: Elderly care, China rural area, Day care center, China

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศจีน เป็นประเทศหนึ่งในทวีปเอเชียที่มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรสูงอายุ และปัจจุบันจีนที่ได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยแล้ว โดยมีสัดส่วนของจำนวนผู้ที่มีอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 9 ของประชากรทั้งหมด 1,357 ล้านคน ใน พ.ศ.2556 และในอีก 20 ปีข้างหน้า คาดประมาณว่า จำนวนผู้สูงอายุจีนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นสังคมสูงวัยแบบสุดยอด (Super aged society) หรือมีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด (Population Reference Bureau, 2013)

ผลของนโยบายการวางแผนครอบครัวอย่างเข้มข้นของรัฐบาลจีนที่เรียกว่า “นโยบายลูกคนเดียว” หรือ “One Child Policy” ตั้งแต่ พ.ศ.2515 เป็นต้นมา ได้ทำให้โครงสร้างครอบครัวจีนเปลี่ยนแปลงไป (Chen, 1985) ผลจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวนั้น ทำให้จีนมีจำนวนเด็กเกิดใหม่น้อยลงเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมจีนปัจจุบัน และมีแนวโน้มขยายไปอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันอัตราเจริญพันธุ์รวมของจีน หรือจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยที่สตรีคนหนึ่งจะมีตลอดวัยเจริญพันธุ์ของตนอยู่ที่เพียง 1.5 คน ซึ่งถือได้ว่าต่ำกว่าระดับทดแทนแล้ว การที่จีนมีการเกิดน้อยลงประกอบกับประชาชนมีคุณภาพชีวิตและการรักษาพยาบาลดีขึ้น ทำให้ประชากรจีนมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้น จากมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพียงแค่ 45 ปี เมื่อ 50 ปีก่อน ปัจจุบันได้เพิ่มสูงขึ้นเป็น 75 ปีแล้ว (Population Reference Bureau, 2013 and United Nations, 2012)

การเปลี่ยนผ่านสังคมจีนจากครอบครัวขยายที่มีบุตรจำนวนหลายคน มาเป็นครอบครัวเดี่ยวตามนโยบายลูกคนเดียว ทำให้ผู้สูงอายุมีรูปแบบการอยู่อาศัยที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประกอบกับค่านิยมในการย้ายถิ่นของบุตรไปทำงานในเมืองที่ห่างไกลบิดามารดา ทำให้บิดามารดาที่อยู่ในวัยสูงอายุต้องอาศัยอยู่เพียงลำพังโดยไม่มีคนดูแล ถึงแม้ว่าสังคมจีนจะยังให้ความเคารพผู้สูงอายุและยังนึกถึงเรื่องความกตัญญูกตเวที แต่ก็ยังพบว่ามีผู้สูงอายุจีนจำนวนไม่น้อย ที่ต้องอาศัยอยู่เพียงลำพัง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนหลายพื้นที่ในจีน ให้ความสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนผู้สูงอายุอย่างจริงจัง และรูปแบบการอยู่อาศัยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นให้ความสำคัญในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น เพื่อรองรับผู้สูงอายุจีนที่ต้องการความช่วยเหลือทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยผ่านระบบการดูแลในลักษณะต่าง ๆ เช่น การดูแลผู้สูงอายุในบ้านด้วยระบบครอบครัว การดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน และการดูแลผู้สูงอายุในสถาบันหรือสถานบริการต่าง ๆ (Collins, Butler, Gueldner, and Palmer, 1997; Wu, Carter, Goins, and Cheng, 2005)

รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุในจีนกำลังพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ และเริ่มมีความสำคัญมากขึ้นในสังคมจีนปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาจำนวนประชากรสูงอายุที่จะมีเพิ่มมากขึ้นในอนาคต เกือบทุกพื้นที่ในจีนได้มีการจัดรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท โดยมีลักษณะและรูปแบบการดูแลที่แตกต่างกันไปตามปริมาณทรัพยากรในพื้นที่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ความสามารถและความสนใจของคนในพื้นที่ รวมถึงเจ้าหน้าที่ให้บริการอีกด้วย (Zhang and Fisher, 2011) ปัจจุบันมีผู้สูงอายุจีนจำนวนมากเข้ารับบริการการดูแลผู้สูงอายุที่จัดขึ้นทั้งโดยหน่วยงานรัฐและเอกชน ซึ่งมีรูปแบบแตกต่างกันไปทั้งแบบอยู่อาศัยเป็นประจำ (Residential home care) หรือที่เรียกว่า บ้านพักคนชรา และแบบไปกลับ (Day care center) ที่เรียกว่า สถานสงเคราะห์คนชรา สถานดูแลผู้สูงอายุบางแห่งในจีนมีรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดี ที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้การเป็นต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดี ซึ่งการศึกษาต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุนี้จะทำให้ทราบแนวคิด การปฏิบัติ รูปแบบความท้าทาย รวมถึงความสำเร็จในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อนำไปเป็นต้นแบบสำหรับประเทศไทยในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุไทยต่อไปในอนาคต รวมถึงจะเป็นแบบอย่างสำคัญในการสร้างและพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย โดยการศึกษาจากต้นแบบจากพื้นที่ที่มีความน่าสนใจในจีน ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุในจีน โดยเลือกพื้นที่ต้นแบบของสถานดูแลผู้สูงอายุในจีนที่ถูกยกย่องให้เป็นต้นแบบในการดูแลผู้สูงอายุในประเทศจีนอย่างต่อเนื่อง

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาพื้นที่ต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุในจีนครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม (Field Study) ซึ่งได้เลือกสถานดูแลผู้สูงอายุจำนวน 1 แห่ง ในเขตเวินเจียง (Wengjiang) เมืองเฉิงตู (Chengdu) มณฑลซื่อชวน (Sichuan) ซึ่งได้รับการยกย่องจากรัฐบาลจีนว่า เป็นต้นแบบที่ดีในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุ ในประเทศจีน สถานดูแลผู้สูงอายุที่เป็นพื้นที่ตัวอย่างในการศึกษานี้มีชื่อว่า “Xin Jia Yuan” หรือเรียกว่า *“บ้านรวมใจ”*

ระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) รวมทั้งใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม สำหรับผู้ให้ข้อมูลจะทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้สูงอายุในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุที่เป็นต้นแบบและสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่มารับบริการที่ศูนย์ฯ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ตัวอย่าง

อย่างไรก็ตาม พื้นที่เขตชนบทที่กำหนดให้เป็นพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้นั้น มิใช่พื้นที่ที่มีความเป็นตัวแทนเขตชนบทของประเทศจีน เนื่องจากประเทศจีนมีความหลากหลายทั้งในทางสังคมวัฒนธรรม และวิถีชีวิต รวมไปถึงบริบทที่แตกต่างกันออกไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท การศึกษานี้จึงเป็นเพียงภาพสะท้อนบทเรียนบางอย่างบางประการที่สามารถศึกษาได้จากเขตชนบทหรือพื้นที่ที่กำหนดเท่านั้น

พื้นที่ศึกษา

ปัจจุบันจำนวนประชากรเมืองเฉิงตูมีจำนวน 10 ล้านคน จัดเป็นอันดับสามของประเทศจีน ผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป ในมณฑลเสฉวนมากเกินกว่า 1 ล้านคนในปัจจุบัน เมืองเฉิงตู เป็นเมืองเอกในมณฑลเสฉวน ซึ่งเริ่มมีโครงการสร้างโมเดลเพื่อเป็นต้นแบบในการดูแลผู้สูงอายุในเขตเวินเจียง (Wenjiang) ตั้งแต่ พ.ศ.2551 ซึ่งโครงการดังกล่าวได้รับการยกย่องจากสำนักงานดูแลผู้สูงอายุในเมืองเฉิงตูเป็นอย่างมากและถูกส่งเข้าประกวดเพื่อคัดเลือกให้เป็นต้นแบบในการดูแลผู้สูงอายุของจีน เขตเวินเจียง (Wenjiang) เปนเขตหนึ่งในเมืองเฉิงตูที่ให้ความสำคัญในเรื่องของการดูแลผูสูงอายุ โดยชนะการประกวดการคัดเลือกโมเดลต่นแบบ ในรอบที่ 1 และ 2 และไดรับการยกยองจากสำนักงานดูแลผูสูงอายุในเมืองเฉิงตูว่าเป็นต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดีแห่งหนึ่งในจีน

“Xin Jia Yuan” หรือ *“บ้านรวมใจ”* เป็นศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ที่ตั้งอยู่ในเขตเวินเจียง เมืองเฉินตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุแห่งหนึ่งในเขตเวินเจียง ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุนี้ตั้งขึ้นโดยองค์กรที่ไม่แสวงหาผลประโยชน์ (Non-profit organization: NPO) ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ ที่เริ่มก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2551 เป็นการดำเนินงานโดยอาสาสมัครและขอลงทะเบียนกับกรมการปกครอง เมืองเฉิงตู ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ Xin Jia Yuan แห่งนี้ เริ่มก่อตั้งขึ้นในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2554 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสาธารณะประโยชน์ทั้งต่อผู้สูงอายุ สตรี เด็ก และคนพิการ แต่จะเน้นเฉพาะผู้สูงอายุเป็นหลัก ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้มีพื้นที่ทั้งหมด 130 ตารางเมตร โดย 70 ตารางเมตร จะเป็นพื้นที่สำหรับให้บริการผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุกลุ่มดังกล่าวเป็นเกษตรกรที่ย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ จากการถูกเวนคืนที่ดินโดยรัฐบาล จึงทำให้การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุต้องเปลี่ยนแปลงจากอาชีพเดิมที่เคยทำนาทำไร่ กลายเป็นผู้ว่างงาน เพื่อให้บั้นปลายชีวิตของคนเหล่านี้ใช้ชีวิตได้อย่างคุ้มค่าและมีความสุข จึงทำให้มีการก่อตั้ง Xin Jia Yuan ขึ้นในพื้นที่นี้

Xin Jia Yuan ได้รับการพิจารณาจากเมืองเฉิงตูว่า เป็นหน่วยงานดีเด่นเป็นเลิศในด้านกลุ่มทางสังคม เมื่อปี พ.ศ.2555 ดังนั้น จึงมีหลายหน่วยงานให้ความสนใจและมาศึกษาดูงานใน Xin Jia Yuan ชี้ให้เห็นว่าศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้มีรูปแบบการดำเนินงานที่ดี และเป็นต้นแบบที่ดีในการดูแลผู้สูงอายุ

ที่ตั้งของบ้าน Xin Jia Yuan นี้เป็นสถานที่ที่รัฐบาลจัดหาให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งถือว่าเป็นแบบอย่างการให้บริการแบบไม่คิดค่าตอบแทน สถานที่ตั้งจะมีลักษณะเป็นตึกเล็ก ๆ ซึ่งดูสะอาดโปร่ง และมีแสงสว่างทั่วถึง ภายในอาคารมีชั้นวางหนังสือสำหรับให้ผู้สูงอายุอ่าน และมีการแสดงรูปภาพกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุได้ร่วมกันทำ และมีข้อความภาษาจีนเป็นจำนวนมาก ถูกแสดงไว้ที่ผนัง ซึ่งเป็นข้อกำหนดต่าง ๆ ของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้ นอกจากนี้แล้วภายในอาคารยังมีห้องดูโทรทัศน์ขนาดใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยเก้าอี้เป็นจำนวนมากได้รองรับผู้สนใจราว 30-40 ตัว คล้าย ๆ กับห้องดูภาพยนตร์ สำหรับผู้สูงอายุที่มีความชอบในการดูโทรทัศน์หรือดูภาพยนตร์ ในขณะเดียวกันก็มีจักรยานสำหรับออกกำลังกาย โต๊ะเขียนหนังสือ ไว้ในห้องต่าง ๆ อีกด้วย

การดูแลผู้สูงอายุในลักษณะไปเช้าเย็นกลับ (Day care center)

ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุที่เป็นต้นแบบในการดูแลผู้สูงอายุของการศึกษานี้ มีลักษณะแบบไปเช้าเย็นกลับ หรือเรียกว่า “ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวัน” (Day care center) การดูแลผู้สูงอายุในลักษณะนี้มีรูปแบบคล้ายคลึงกับสถานรับเลี้ยงเด็กเล็ก (Nursery) แต่กลุ่มเป้าหมายจะเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นสถานที่ดูแลผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ และมีการบริการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุทั้งทางด้านสุขภาพ โภชนาการ และการบริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุโดยจัดตั้งขึ้นในสถานที่ที่ให้บริการระหว่างวัน (Dabelko and Zimmerman, 2008) ปัจจุบันจำนวนศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวันนี้มีอยู่แพร่หลาย และดำเนินงานในเกือบทุกตำบลของประเทศจีน รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุในศูนย์ดูแลแบบไปเช้าเย็นกลับนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การดูแลและให้บริการทางด้านสังคม การให้บริการด้านสุขภาพ และการดูแลแบบผสมผสานกันระหว่างการให้บริการสุขภาพและทางสังคม (Kirwin and Kaye, 1993) ลักษณะการดูแลดังกล่าวย่อมมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณ และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในพื้นที่นั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน ลักษณะการให้บริการก็มีความแตกต่างเช่นกัน ส่วนใหญ่แล้วผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจะสามารถรับบริการฟรี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่หากผู้สูงอายุต้องการให้ดูแลเรื่องอาหารการกินด้วย ผู้สูงอายุก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ทั้งนี้รูปแบบการดูแลก็จะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่

ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวันในลักษณะนี้ เป็นรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงลำพัง หรืออาศัยอยู่ร่วมกับคู่สมรสเท่านั้น ในขณะที่บุตรของตนมีค่านิยมในการย้ายถิ่นออกไปทำงานในเมือง ทางออกของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการอยู่อาศัยของครอบครัวจีนดังกล่าว ทางเลือกหนึ่งในการดูแลพ่อแม่ที่อยู่ในวัยสูงอายุของบุตร คือ การให้ผู้สูงอายุไปอาศัยอยู่ในบ้านพักคนชรา เพื่อให้มีคนคอยดูแล และมีสังคมเพื่อน อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังคงมีความต้องการอาศัยอยู่ในพื้นที่ของตน ไม่อยากจากบ้านไปไหน ทางออกของการดูแลผู้สูงอายุผ่านสถาบันการดูแลผู้สูงอายุต่าง ๆ ไม่ใช่คำตอบเสมอไป ดังนั้น รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุในลักษณะศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวัน จึงมีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ และรูปแบบการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุจีนในปัจจุบัน และตอบโจทย์สำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการผู้ดูแล ต้องการการสนับสนุนทางจิตใจ และต้องการเครือข่ายทางสังคม

เป้าหมายของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแบบรายวันนี้ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยผ่านมิตรภาพและการสนับสนุนทางจิตใจระหว่างผู้สูงอายุที่มารับบริการด้วยกันเอง รวมถึงการให้การดูแลจากเจ้าหน้าที่ที่มีใจรักการบริการ นอกจากนี้ยังมีการเน้นเรื่องการให้ผู้สูงอายุมีคนดูแล ไม่ถูกทอดทิ้ง มีสังคมกลุ่มเพื่อนมาทำกิจกรรมร่วมกันประจำวัน มีการดูแลเรื่องสุขภาพ

โครงสร้างของต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุ (Structural model of elderly day care center)

โครงสร้างการดำเนินงานที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุรายวันแบบไปเช้าเย็นกลับของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ Xin Jia Yuan ประกอบด้วย 7 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การบริการด้วยใจรัก

การให้บริการด้วยใจรักของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้สูงอายุ เป็นหัวใจหลักที่ทำให้ผู้สูงอายุที่มารับบริการในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุนี้มีความสุข ซึ่งจะส่งผลทางอ้อมต่อการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุที่ดีตามไปด้วย ผู้ดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ต้นแบบนี้จะมีการทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน และทำงานด้วยความสมัครใจ รวมถึงต้องมีความเข้าใจในสภาพสังคมจีนในปัจจุบันว่าผู้สูงอายุที่มารับบริการส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียว หรืออาศัยอยู่กับคู่สมรสที่อยู่ในวัยสูงอายุเช่นกัน อันเนื่องมาจากบุตรหลานไปทำงานในเมือง การดูแลให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีความสุข ถือเป็นภารกิจหลักของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้สูงอายุ ทั้งนี้เหตุปัจจัยที่ทำให้เจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุมีใจรักในการบริการอย่างมืออาชีพและทำงานเพื่อดูแลผู้สูงอายุอย่างมีความสุข คือ

1) เป็นคนจิตใจอ่อนโยน รักเด็ก เอาใจใส่ และมีความตั้งใจที่จะดูแลผู้สูงอายุทุกคนให้มีความสุขเสมือนเป็นพ่อแม่ของตน ไม่ได้รู้สึกว่าเป็นภาระที่จะต้องดูแลผู้สูงอายุ

2) มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุ หรือการดูแลเด็กมาก่อน เช่น เป็นครูอนุบาล

3) ภูมิหลังของครอบครัวที่ต้องอาศัยอยู่ห่างไกลพ่อแม่ จึงทำให้มีความเชื่อว่า “หากตนเองดูแลผู้สูงอายุได้ดี ก็เหมือนว่าดูแลพ่อแม่ได้ดีด้วย รวมทั้งพ่อแม่ของตนก็จะมีคนดูแลที่ดีด้วยเช่นกัน”

สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้สูงอายุในบ้าน Xin Jia Yuan แห่งนี้ มีจำนวนทั้งหมด 5 คน ประกอบด้วย หัวหน้าโครงการ 1 คน ผู้ช่วยหัวหน้าโครงการ 2 คน และพนักงานทำความสะอาด ทำอาหาร 2 คน เจ้าหน้าที่หลักที่อยู่ประจำศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้มีจำนวน 2 คน ในแต่ละวันเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ จะมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุในทุก ๆ วัน ดังตารางกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าแต่ละอาทิตย์ รวมทั้งการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ต่าง ๆ กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุคลายความเหงา

> *“ฉันเพิ่งเรียนจบมาด้านนี้โดยตรง และมาทำงานนี้เพราะใจรัก ฉันคิดว่าผู้สูงอายุกลุ่มนี้ก็เสมือนพ่อแม่ของฉัน หากฉันดูแลพวกท่านดี ก็เหมือนว่าฉันได้ดูแลพ่อแม่ดีด้วย ซึ่งฉันก็คาดหวังว่าการที่ฉันดูแลผู้สูงอายุดี ก็จะทำให้มีคนดูแลพ่อแม่ฉันอย่างดีด้วยเหมือนกัน”* (เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ, หญิง)

อย่างไรก็ตามในการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม พบว่า ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้ยังมีจำนวนผู้ดูแลที่น้อยเกินไป ซึ่งหากมีจำนวนผู้ดูแลเพิ่มขึ้น ก็จะทำให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ทั่วถึงมากขึ้น และยังเป็นการลดภาระในการดูแลผู้สูงอายุของผู้ดูแลแต่ละคนให้ทำงานได้สะดวกขึ้นอีกด้วย

2. การมีกฎเกณฑ์และความเป็นมาตรฐาน

การมีกฎเกณฑ์ในการรับผู้สูงอายุมาที่ใช้บริการในสถานดูแลผู้สูงอายุ เป็นการคัดเลือกกลุ่มผู้สูงอายุเบื้องต้น เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และบรรลุเป้าหมายของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุที่มีเป้าหมายมุ่งที่กลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้น นอกจากนี้ การมีกฎเกณฑ์ในการรับผู้สูงอายุจะทำให้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุโดยแท้จริง

สำหรับบุคคลที่จะมารับบริการในบ้าน Xin Jia Yuan แห่งนี้ จะต้องเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ในขณะเดียวกัน จะเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อื่นเข้ารับบริการได้ ทั้งนี้การมีจำนวนผู้สูงอายุในปริมาณที่เหมาะสมกับผู้ดูแลเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้ผู้ดูแลสามารถให้การดูแลผู้สูงอายุได้ทั่วถึงทุกคน ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ Xin Jia Yuan แห่งนี้ มีจำนวนผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกประมาณ 70-80 คน ผู้สูงอายุที่มารับบริการส่วนใหญ่จะมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 80 ปี อย่างไรก็ตาม หากมีผู้สูงอายุท่านใดที่ไม่สามารถเข้ามารับบริการที่ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้ได้ เจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุพร้อมอาสาสมัครจะลงไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุเพื่อวัตถุประสงค์ในการดูแลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

นอกจากนี้ การคำนึงถึงสถานที่ตั้งของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุก็เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพื่อรองรับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบริเวณชุมชน ดังนั้น สถานที่ตั้งก็จะต้องเป็นศูนย์กลางของชุมชนเป็นสถานที่ที่ผู้สูงอายุสามารถเดินมารับบริการได้ด้วยตนเอง ดังเช่นศูนย์ดูแลผู้สูงอายุที่เป็นต้นแบบแห่งนี้จะตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เงียบสงบ ไม่มีรถผ่านไปมา และเป็นศูนย์กลางที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในเขตเวินเจียง ด้วยเหตุผลที่ว่า มีความต้องการให้ผู้สูงอายุเกิดความสะดวกสบาย และตั้งใจที่จะมารับบริการด้วยตนเอง ในสภาพสังคมปัจจุบันของจีนที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่คนเดียว ไม่มีลูกหลานคอยรับส่ง ประกอบกับผู้สูงอายุจีนส่วนใหญ่ยังคงมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ดังนั้นหากผู้สูงอายุมองเห็นว่า สถานดูแลผู้สูงอายุนี้อยู่ใกล้ที่พัก มีความสะดวกสบายในการเดินทาง ก็จะทำให้มีผู้สูงอายุมารับบริการเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุสามารถเดินไปมาได้สะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงพักกลางวัน ผู้สูงอายุในศูนย์ดูแลแห่งนี้จะเดินกลับไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านของตน และกลับเข้ามาร่วมทำกิจกรรมอีกครั้งในตอนบ่าย การที่ผู้สูงอายุไม่ต้องเดินทางไปไกลจากบ้านของตน ทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้ย้ายออกไปไกลจากบ้าน เสมือนกับตอนไปโรงเรียน ไปพบปะเพื่อนฝูง ทำกิจกรรมร่วมกัน ตอนเย็นก็กลับบ้านไปอยู่กับครอบครัว ลักษณะการรับบริการการดูแลผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับนี้ จะมีความเหมาะสมสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่ต้องการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคยเหมือนอยู่บ้านของตนเอง และอยู่ในสังคมกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในวัยเดียวกัน จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความสุข

> *“ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ก็จะมาทำกิจกรรมตั้งแต่เช้า จะเดินมาเอง และพอกลางวันก็กลับไปทานข้าวที่บ้าน เข้ามาอีกทีตอนบ่ายสอง และเดินทางกลับบ้านราวห้าโมงเย็น”* (เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ, หญิง)

กระบวนการเริ่มแรกในการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุเข้ามารับบริการกับศูนย์ดูแลผู้สูงอายุนั้นมีความสำคัญ เพราะเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ผู้สูงอายุและลูกหลานของผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกไว้วางใจ และเชื่อมั่นว่าผู้สูงอายุที่มารับบริการจะได้รับความสุข ดังนั้นจุดเริ่มต้นในการตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุเป็นเรื่องสำคัญมาก การทำงานโดยไม่หวังผลกำไรของ NPO ในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้ และการเข้าถึงใจผู้สูงอายุในชุมชน ทำให้การดำเนินงานศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้ประสบความสำเร็จ ผู้สูงอายุเกือบทุกคนให้การตอบรับ และบอกต่อกัน กระบวนการทำงานดังกล่าว จึงทำให้การดำเนินงานของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ Xin Jia Yuan ประสบความสำเร็จในทุกวันนี้

> *“ตอนแรกก็ยากเหมือนกันกว่าพวกเค้าจะยอมรับและเข้ามาทำกิจกรรมที่ศูนย์ พอมีผู้สูงอายุบางส่วนมารับบริการ พอเค้าเห็นว่าดี ก็ไปบอกต่อกันเรื่อย ๆ จนตอนนี้มีมากันเยอะแล้ว”* (เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ, หญิง)

การทำให้ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุมีความเป็นมาตรฐาน ด้วยการยึดหลักของการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เป็นสัดส่วน คำนึงถึงความปลอดภัย และตรงตามหลักของการก่อตั้งศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบกับการมีเจ้าหน้าที่ของกิจการพลเรือน (Civil affair) เข้ามาตรวจสอบมาตรฐานและการบริการของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้อยู่เป็นประจำ ซึ่งเป็นสิ่งช่วยยืนยันได้ว่า ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้มีความเป็นมาตรฐาน ซึ่งก็จะทำให้ผู้สูงอายุหรือลูกหลานของผู้สูงอายุเกิดความมั่นใจในคุณภาพและการบริการของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้ และได้รับความเชื่อมั่นจากคนในชุมชนว่าจะมาช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ดีขึ้น

ที่ตั้งของบ้าน Xin Jia Yuan นี้ จะเป็นสถานที่ที่รัฐบาลจัดหาให้ฟรี ซึ่งถือว่าเป็นแบบอย่างการให้บริการแบบไม่คิดค่าตอบแทน สถานที่ตั้งจะมีลักษณะเป็นตึกเล็ก ๆ ซึ่งดูสะอาดตา โปร่ง และมีแสงสว่างทั่วถึง ภายในอาคารมีชั้นวางหนังสือสำหรับให้ผู้สูงอายุอ่าน และมีการแสดงรูปภาพกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุได้ร่วมกันทำ และมีข้อความภาษาจีนเป็นจำนวนมาก ถูกแสดงไว้ที่ผนัง ซึ่งเป็นข้อกำหนดต่าง ๆ ของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้ นอกจากนี้แล้วภายในอาคารยังมีห้องดูโทรทัศน์ขนาดใหญ่ ซึ่งมีเก้าอี้จำนวนมากไว้รองรับผู้สนใจราว 30-40 ตัว คล้าย ๆ กับห้องดูภาพยนตร์ สำหรับผู้สูงอายุที่ชอบในดูโทรทัศน์หรือดูภาพยนตร์ ในขณะเดียวกันก็มีจักรยานสำหรับออกกำลังกาย โต๊ะเขียนหนังสือ ไว้ในห้องต่าง ๆ อีกด้วย

3. การให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้สูงอายุเป็นหลัก เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข

แนวคิดของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ Xin Jia Yuan แห่งนี้ คือ การให้การดูแลผู้สูงอายุตามความต้องการของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้ไม่จำเป็นต้องมาเป็นประจำทุกวัน ผู้สูงอายุสามารถเลือกได้ว่า อยากจะมาเข้าร่วมกิจกรรมวันไหนบ้าง อย่างไรก็ตาม หากมีผู้สูงอายุท่านใดที่ไม่สามารถเข้ามารับบริการได้ด้วยตนเอง เจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุพร้อมอาสาสมัครจะลงไปเยี่ยมบ้าน และถึงแม้ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้จะมีกิจกรรมหลากหลายชนิด สับเปลี่ยนกันไปในแต่ละสัปดาห์ให้กับผู้สูงอายุ แต่ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ จะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ หากผู้สูงอายุท่านใดไม่ประสงค์จะร่วมกิจกรรมใดก็ตาม ผู้สูงอายุสามารถปฏิเสธการเข้าร่วมได้ จะไม่มีการบังคับใด ๆ ทั้งสิ้น

“เราไม่ได้บังคับว่าผู้สูงอายุจะต้องทำกิจกรรมทุกอย่างที่เราจัดให้ ถ้าเค้าอยากทำเค้าก็จะทำเอง เราไม่ได้บังคับ เราจะมีตารางกิจกรรมเอาไว้เผื่อผู้สูงอายุท่านใดต้องการทำกิจกรรมนั้น ๆ เราก็จะเป็นคนนำให้” (เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ, หญิง)

การที่ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น เป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการดูแลผู้สูงอายุให้ประสบความสำเร็จของพื้นที่ต้นแบบแห่งนี้ คือ “ความสุขของผู้สูงอายุ” เมื่อผู้สูงอายุมีความสุขจากกิจกรรมที่ได้ทำ การได้พบปะพูดคุย และทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนที่อยู่ในวัยเดียวกัน ก็จะส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกาย สุขภาพใจ และสังคมดีตามไปด้วย ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่พื้นที่ต้นแบบได้ดำเนินการให้กับผู้สูงอายุจึงนึกถึงความต้องการของผู้สูงอายุเป็นสำคัญ

“การมาที่บ้าน Xin Jia Yuan ทำให้ได้รู้จักคนมากขึ้น มีกิจกรรมให้ทำหลากหลาย รู้สึกมีความสุขมาก ได้รู้จักคนมากขึ้น” (ผู้สูงอายุที่มารับบริการ, ชาย 80 ปี)

“การมาอยู่ที่นี่ทำให้พวกเรามีเพื่อน มีสังคม ได้ใช้ความคิด ดีกว่าการอยู่บ้านเฉย ๆ ตามลำพัง ไม่มีเพื่อนรุ่นเดียวกันให้พูดคุย อยู่ที่นี่จึงทำให้มีความสุขมากขึ้น” (ผู้สูงอายุที่มารับบริการ, หญิง 75 ปี)

4. ความเชี่ยวชาญและการเป็นมืออาชีพของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

สาขาที่เรียนจบของผู้ดูแลในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุมีความสำคัญต่อการให้บริการผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ต้นแบบแห่งนี้ เรียนจบทางสาขาที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโดยตรง นั่นคือ สาขาสังคมสงเคราะห์ การมีผู้ดูแลที่มีความเชี่ยวชาญ และมีความรู้ในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุ ทำให้มีการดูแลผู้สูงอายุด้วยใจรัก และมีจิตวิญญาณในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อสภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุที่มารับบริการอีกด้วย นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ดูแลผู้สูงอายุทุกคนได้ผ่านกระบวนการอบรมในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุก่อนจะเข้ามาทำงานเพื่อดูแลผู้สูงอายุจริง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการดูแลผู้สูงอายุที่ได้มาตรฐาน และการบริการที่เป็นมืออาชีพ

5. กิจกรรมและการบริการที่ดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบ

กิจกรรมที่ดำเนินการใน Xin Jia Yuan นี้ มีอยู่หลายกิจกรรม ทั้งเป็นกิจกรรมเพื่อการบันเทิง และกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะต่าง ๆ ซึ่งผู้สูงอายุสามารถเลือกปฏิบัติได้ตามความชอบ เช่น การมีหนังสือให้อ่าน การดูหนังโดยจะมีโรงหนังขนาดย่อมให้ผู้สูงอายุที่มีความสนใจในการนั่งดูหนังที่ตนสนใจ ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแห่งนี้ยังมีพื้นที่กว้างขวางให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทางสังคมกับเพื่อนที่อยู่ในวัยสูงอายุด้วยกัน เช่น การเล่นไพ่นกกระจอก การมีคอมพิวเตอร์ไว้ฝึกทักษะ ซึ่งจะมีอาสาสมัครเข้ามาช่วยสอน เช่นเดียวกับการสอนภาษาอังกฤษ และสอนการใช้มือถือ นอกจากนี้ก็ยังมีจักรยานออกกำลังกาย โต๊ะเขียนหนังสือ ไว้ในห้องต่าง ๆ ด้วย นอกจากนี้ยังมีการบริการอาหารให้กับผู้สูงอายุ แต่ผู้สูงอายุจีนส่วนใหญ่มักจะกลับไปทานอาหารที่บ้านในตอนกลางวัน และจะกลับมารับบริการในช่วงบ่าย เป็นลักษณะแบบไปเช้าเย็นกลับรายวัน

Xin Jia Yuan แห่งนี้ จะเปิดทำการในวันจันทร์ถึงศุกร์ โดยกิจกรรมที่ผู้สูงอายุทำร่วมกันก่อนเข้ามารับบริการที่ Xin Jia Yuan นี้ คือ ในตอนเช้าประมาณ 6 โมงเช้า ผู้สูงอายุจะออกมาออกกำลังกายด้วยการรำไทเก๊ก แล้วกลับบ้าน ครั้นถึงเวลาสายๆ ก็จะออกมาทำกิจกรรมร่วมกันที่บ้าน Xin Jia Yuan ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำเป็นประจำ กิจกรรมระหว่างวันก็จะสับเปลี่ยนกันไปตามตารางกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่จัดหมุนเวียนกันไป เช่น การตรวจสุขภาพ การให้ความบันเทิงด้านวัฒนธรรม การทำกายภาพให้ผู้สูงอายุที่ป่วย เป็นต้น และตอนเย็นประมาณห้าโมงเย็นผู้สูงอายุก็จะเดินกลับบ้านด้วยตนเอง (ตาราง 1)

ตาราง 1 กิจกรรมหลักของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ Xin Jia Yuan

ชื่อรายการ	เวลาให้บริการ/เวลาทำการ	เนื้อหาในการให้บริการ	หน่วยงานที่ให้การบริการ
การดูแลประจำวัน	ยกเว้นวันหยุดเสาร์, อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ	มีการจัดการดูแลทั้งวัน	พนักงานของศูนย์ซึ่งดูแลที่ศูนย์บริการและดูแลที่บ้าน
การฟื้นฟูสมรรถภาพและการดูแลสุขภาพ	ยกเว้นวันหยุดเสาร์, อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ	ออกกำลังฟื้นฟูร่างกายทั้งมือและเท้า	พนักงานของศูนย์ซึ่งดูแลที่ศูนย์บริการและดูแลที่บ้าน
การออกกำลังกาย (ฟิตเนส)	วันอังคาร/วันศุกร์ ตอนเช้า	กิจกรรมออกกำลังกายกลางแจ้ง	พนักงานของศูนย์ซึ่งดูแลที่ศูนย์บริการและดูแลที่บ้าน
วัฒนธรรมและการบันเทิง	ยกเว้นวันหยุดเสาร์, อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ	ดูหนัง,อ่านหนังสือ,วาดภาพ,หัดเขียนตัวอักษรจีน,เล่นหมากรุก เป็นต้น	พนักงานของศูนย์ซึ่งดูแลที่ศูนย์บริการและดูแลที่บ้าน
อาหารของผู้สูงอายุ	ยกเว้นวันหยุดเสาร์, อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ	อาหารกลางวันต้มยำ	พนักงานของศูนย์ซึ่งดูแลที่ศูนย์บริการและดูแลที่บ้าน
บริการทำผม	ทุกเดือนในวันที่ 20 ทั้งวัน	ย้อมผม	ร้านทำผม
การจัดส่งสินค้าถึงบ้าน	ยกเว้นวันหยุดเสาร์, อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ	มีการแบ่งปันข้าวสารน้ำมันของใช้ในบ้านที่จำเป็นให้กับผู้สูงอายุ	ซุปเปอร์มาร์เก็ต (ร้านขายของชำ)
การเรียนทั่วไป/การให้บริการแบบครอบครัว	ยกเว้นวันหยุดเสาร์, อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ	ซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้า ทำความสะอาด	พนักงานรหัส 24365 เป็นผู้ให้บริการ
การให้คำปรึกษาทางด้านจิตใจ/ใช้จิตวิทยา	นัดล่วงหน้า	การให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาการดูแลทางจิตใจและการสนับสนุนทางจิตวิทยาพฤติกรรม	ห้องทำการประจำถนนหย่งฉวน
ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านกฎหมาย	นัดล่วงหน้า	ให้คำแนะนำทางกฎหมายปกป้องผลประโยชน์อันถูกต้องตามกฎหมายของผู้สูงอายุ	สำนักงานกฎหมาย

6. การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ

กิจกรรมที่เป็นจุดเด่นของ Xin Jia Yuan คือ การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่ไม่สามารถมารับบริการได้ด้วยตนเอง Xin Jia Yuan แห่งนี้ จะดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในคอนโดมิเนียมตามโซนต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย โซน A B C และ D ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในโซนดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น 1,100 คน จากประชากรทั้งหมดที่เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ถูกเวนคืนที่ดินโดยรัฐบาลจำนวน 8,200 คน ซึ่งอาศัยอยู่ในโซนดังกล่าว ที่รัฐบาลสร้างขึ้นเพื่อทดแทนที่อยู่อาศัยเดิม ผู้สูงอายุที่เจ้าหน้าที่ไปเยี่ยมบ้านนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุที่มีการเจ็บป่วย ไม่สามารถเคลื่อนไหวไปมาได้ด้วยตนเอง เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ และอาสาสมัคร จะลงพื้นที่เพื่อไปเยี่ยมผู้สูงอายุกลุ่มดังกล่าวในทุกวันอังคารตอนบ่าย ทั้งนี้ในแต่ละครั้งที่ลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ จะมีอาสาสมัครประมาณ 5-8 คน เข้าร่วมเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุด้วย โดยอาสาสมัครจะประกอบด้วยบุคคลในวัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัยเด็ก วัยทำงาน รวมถึงวัยสูงอายุที่มีความแข็งแรง และมีใจรักการบริการ สำหรับอาสาสมัครที่ลงพื้นที่ไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุกับเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ด้วยนั้น จะมีชุดเครื่องแบบเพื่อแสดงถึงการเป็นอาสาสมัคร คือ เสื้อกั๊ก และหมวกสีน้ำเงิน

ภาพประกอบ 1 อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุตามบ้านในเขตเวินเจียง เมืองเฉิงตู มณฑลซื่อชวน

สำหรับกิจกรรมที่ทำในการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุจะมีความแตกต่างกันตามความเหมาะสมและความชอบของผู้สูงอายุแต่ละคนเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุจะต้องผ่านขั้นตอนการสำรวจ และการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุมาหลายครั้ง เพื่อให้ได้กิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละคน

> *“เราจะจัดกิจกรรมให้ตามที่ผู้สูงอายุต้องการ กว่าเราจะทราบว่าผู้สูงอายุชอบอะไร เราก็ต้องมาหาท่านหลายครั้ง แล้วพอเราแน่ใจว่าท่านชอบอะไร เมื่อเรามาอีกเราก็มาทำกิจกรรมนั้นให้ท่าน อย่างวันนี้ผู้สูงอายุเค้าชอบร้องเพลง ทุกครั้งที่เรามาก็จะมาร่วมร้องเพลงกัน ซึ่งผู้สูงอายุก็ดูมีความสุขและสนุก เพราะมีเพื่อนคุยด้วย ”*
> (เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ, หญิง)

7. การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามาเป็นอาสาสมัคร เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน

ความยั่งยืนในการดูแลผู้สูงอายุของพื้นที่ต้นแบบแห่งนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่มีคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีคนในชุมชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ หรือเป็นผู้ช่วยในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์ดูแล เช่น การสอนทักษะต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุในเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ การใช้มือถือ การสอนภาษาอังกฤษ ภาษาจีนกลาง หรือการสอนวาดรูป รวมทั้งการเข้ามาเป็นเพื่อนพูดคุยกับผู้สูงอายุก็ตาม จะทำให้ชุมชนเกิดความยั่งยืน เป็นการสร้างให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ความรัก ความสามัคคี เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนเมื่อได้เข้ามามีส่วนในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เมื่อใดก็ตามหากในอนาคตหน่วยงานที่เข้ามาช่วยดูแลผู้สูงอายุ หรือ Xin Jia Yuan ได้หยุดดำเนินการลง ชุมชนก็จะสามารถดำเนินการดูแลผู้สูงอายุได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีหากมีหน่วยงานภาครัฐดังกล่าวเข้ามาช่วยเป็นพี่เลี้ยงในช่วงแรก และเมื่อชุมชนสามารถยืนได้ด้วยตนเอง ก็จะสามารถดำเนินการต่อไปได้ ก็จะทำให้ทุกคนในชุมชนหันมาดูแลซึ่งกันและกัน ชุมชนนั้นก็จะมีความยั่งยืน และมีความสามัคคีกันระหว่างคนในชุมชน

สรุปและอภิปรายผลเปรียบเทียบกับกรณีของประเทศไทย

การดูแลผู้สูงอายุในลักษณะของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวันแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care center) ของพื้นที่ต้นแบบในการศึกษานี้ ถือว่าเป็นการสนองตอบต่อรูปแบบการอยู่อาศัยของครอบครัวจีนในปัจจุบันที่มีลักษณะของครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น การมีบุตรจำนวนน้อยลง ประกอบกับการมีค่านิยมในการย้ายถิ่นไปทำงานในเมืองของบุตร ทำให้พ่อแม่ที่อยู่ในวัยสูงอายุต้องอาศัยอยู่เพียงลำพัง และผู้สูงอายุโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุจีนหรือไม่ จะมีความผูกพันกับบ้านของตน ไม่อยากย้ายไม่อยู่ที่อื่น การดูแลผู้สูงอายุผ่านศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวันในลักษณะไปเช้าเย็นกลับดังเช่นพื้นที่ต้นแบบแห่งนี้ ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกว่าตนเองยังอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดิม ๆ ไม่ต้องไปอาศัยอยู่ที่อื่น อีกทั้งยังได้มีสังคมเพื่อนใหม่ที่มีอายุใกล้เคียงกัน มาทำกิจกรรมร่วมกัน เสมือนกับมาโรงเรียนในตอนเช้าและกลับตอนเย็น

โครงสร้างการดำเนินงานที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ต้นแบบในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) การบริการด้วยใจรัก 2) การมีกฎเกณฑ์ และความเป็นมาตรฐาน 3) การให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้สูงอายุเป็นหลัก 4) ความเชี่ยวชาญและการเป็นมืออาชีพของผู้ดูแลผู้สูงอายุ 5) กิจกรรมและการบริการที่ดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบ 6) การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ และ 7) การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามาเป็นอาสาสมัคร เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน ลักษณะการดำเนินงานทั้ง 7 ลักษณะของพื้นที่ต้นแบบในมณฑลซื่อชวน (Sichuan) เขตเวินเจียง เมืองเฉิงตู (Chengdu) แห่งนี้ ทำให้ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ Xin Jia Yuan ประสบความสำเร็จ และสามารถนำมาเป็นต้นแบบที่ดีในการดูแลผู้สูงอายุของพื้นที่อื่น ๆ ในจีน และในไทย

การดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบของศูนย์ดูแลรายวันในลักษณะไปเช้าเย็นกลับในประเทศไทยนั้น ยังพบน้อยมาก รูปแบบการดำเนินกิจกรรมอาจมีความคล้ายคลึงกับชมรมผู้สูงอายุที่มีในทุกตำบลของประเทศไทย ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมทางสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มาทำกิจกรรมร้องรำทำเพลง และพบปะพูดคุยกัน อย่างไรก็ตามสิ่งที่มีความแตกต่างกันกับพื้นที่ต้นแบบคือ ไม่มีทำเลที่ตั้งที่เป็นสัดส่วน และกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในไทยจะไม่ได้มีเป็นประจำทุกวัน โดยปกติแล้วในแต่ละตำบลจะมีจัดขึ้นเดือนละครั้งเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะการเดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุไทย จะไม่ได้เดินมาเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเองเท่าไรนัก ส่วนมากจะมีลูกหลานมาส่ง และมารับกลับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์กลางหรือสถานที่ตั้งสำหรับทำกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุอาจอยู่ไกลเกินกว่าที่ผู้สูงอายุจะเดินทางมาเองได้ ซึ่งบริบทของสังคมไทยและสังคมจีนมีความแตกต่างกันในเรื่องของรูปแบบการอยู่อาศัย ผู้สูงอายุไทยจะยังคงอาศัยอยู่กับลูกหลาน และชอบที่จะอยู่กับบ้าน ไม่ต้องการที่จะเดินทางไปไหน แตกต่างกับผู้สูงอายุจีนที่มีความกระตือรือร้นมารับบริการด้วยตนเอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทำเลที่ตั้งของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการมารับบริการหรือไม่ ทั้งนี้ก็ย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมที่แตกต่างกันนั่นเอง

จุดเด่นของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ต้นแบบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ การให้บริการด้วยใจรักของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ที่มีความตั้งใจทำงานด้วยใจรัก ไม่นึกถึงเงินเดือนที่ได้รับ โดยมีแรงจูงใจที่อยากทำงานนี้เพราะการมีจิตใจอ่อนโยน เป็นคนที่รักเด็ก รักที่จะดูแลผู้สูงอายุเสมือนพ่อแม่ของตนเอง ไม่รู้สึกว่าเป็นภาระที่จะต้องดูแลผู้สูงอายุเหล่านั้น และเจ้าหน้าที่เหล่านี้มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุมาบ้างหรือเคยดูแลเด็กมาก่อนจึงเข้าใจทักษะในการดูแลผู้อื่นได้ดี นอกจากนี้ภูมิหลังของครอบครัวเจ้าหน้าที่เหล่านี้ต้องอาศัยอยู่ห่างไกลจากพ่อแม่ จึงทำให้เชื่อว่า หากตนเองดูแลผู้สูงอายุได้ดี ก็เหมือนได้ดูแลพ่อแม่ดีด้วยเช่นกัน ประเด็นเกี่ยวกับผู้ดูแลศูนย์ดูแลผู้สูงอายุจะเป็นผู้เรียนจบในสาขาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้มีบริการที่ดี ได้มาตรฐานเป็นมืออาชีพ

เป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการดูแลผู้สูงอายุให้ประสบความสำเร็จของพื้นที่ต้นแบบแห่งนี้ คือ “ความสุขของผู้สูงอายุ” ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นให้กับผู้สูงอายุจะเป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับวัย และตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุ หากผู้สูงอายุท่านใดไม่ประสงค์จะร่วมกิจกรรมใดก็ตาม ผู้สูงอายุสามารถปฏิเสธการเข้าร่วมได้ จะไม่มีการบังคับใด ๆ ทั้งสิ้น การที่ผู้สูงอายุได้รับความสุขจากการทำกิจกรรมที่ตนเองรัก และมีความสุข ก็จะส่งผลทำให้มีสุขภาพกาย สุขภาพใจและสังคมดีตามไปด้วย

นอกจากนี้ การให้การบริการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ถือว่าเป็นหัวใจในการดูแลผู้สูงอายุจีน สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถมารับบริการได้ที่ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่ถูกทอดทิ้ง ทั้งนี้กลุ่มบุคคลสำคัญที่จะเป็นผู้ดำเนินการให้การดูแลผู้สูงอายุในชุมชนเกิดความยั่งยืน นั่นคือ การมีอาสาสมัครในชุมชนเข้ามาช่วยดูแลผู้สูงอายุทั้งในศูนย์และการลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เป็นความร่วมมือกันระหว่างชุมชนและภาครัฐในการเข้ามามีบทบาทเพื่อช่วยเหลือและดูแลคนในชุมชนของตน การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครนั้น นอกจากจะทำให้เกิดความสามัคคีกันในชุมชน และการได้พบปะ ทำความรู้จักกับคนในชุมชนเดียวกันแล้ว ยังทำให้เกิดความเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งผลทำให้การดูแล

ผู้สูงอายุนี้มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต หากภาครัฐที่เป็นผู้มาตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุดังกล่าวได้ออกไปจากพื้นที่เพื่อไปจัดบริการให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่แห่งอื่น คนที่เป็นอาสาสมัครเองก็จะสามารถสานต่อเจตนารมณ์การให้บริการผู้สูงอายุดังกล่าวได้ ดังนั้นการมีอาสาสมัครเข้ามาร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือช่วยดูแลผู้สูงอายุนี้เป็นสิ่งที่ดี และสมควรที่จะนำเป็นต้นแบบในการดูแลผู้สูงอายุ

สำหรับประเทศไทย มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (มผส.) ประจำหมู่บ้าน เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ เฝ้าระวังและเตือนภัย รวมทั้งการจัดบริการและสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุ แต่หากเปรียบเทียบรูปแบบของกิจกรรมในการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุระหว่างสังคมจีนกับไทยจะมีความแตกต่างกัน คือ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุไทย จะมีการแต่งตั้งตำแหน่งอย่างเป็นทางการ หมู่บ้านละหนึ่งคน แต่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุจีนจะไม่มีการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ แต่จะมีอาสาสมัครจำนวนมากที่มีความตั้งใจเข้ามาดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ลักษณะกิจกรรมก็ยังมีความแตกต่างกัน คือ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุไทย จะเป็นการไปเยี่ยมบ้านเพื่อพูดคุย ช่วยเหลือ และจัดบริการ สวัสดิการต่าง ๆ แต่ในขณะที่ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุจีน จะมีการทำกิจกรรมที่นึกถึงความต้องการ และความชอบของผู้สูงอายุเป็นหลัก จะไม่ได้เน้นเพียงแค่การบริการและสวัสดิการเพียงอย่างเดียว แต่เน้นการให้ความบันเทิง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข เช่น การร้องเพลง เต้นรำ เล่นไพ่ หรือเล่นเกมส์ ตามความชอบของผู้สูงอายุแต่ละคน ดังนั้น ในการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุไทยอาจนำวิธีการดำเนินการเยี่ยมบ้านของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุจีนไปปรับใช้ในการดูแลผู้สูงอายุไทยที่บ้าน โดยเฉพาะในเรื่องการให้ความบันเทิงใจ เพื่อให้ผู้สูงอายุคลายความเหงา ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุจากพื้นที่ต้นแบบในลักษณะศูนย์ดูแลผู้สูงอายุรายวันแบบไปเช้าเย็นกลับนี้ จะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับรัฐบาลไทยในการพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในลักษณะไปเช้าเย็นกลับ (Day care center) ในทุกชุมชนอย่างเป็นทางการ รวมถึงการบริการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุให้ทั่วถึงทุกหลังคาเรือน เพื่อให้บริการผู้สูงอายุที่มีความต้องการการดูแลทั้งในเรื่องทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ผ่านการดูแลร่วมกันของคนในชุมชน การตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในลักษณะไปเช้าเย็นกลับนี้ จะยังคงทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้ห่างจากบ้านไปไหน และยังสามารถเดินมารับบริการได้ด้วยตนเองหากศูนย์ฯ สามารถรองรับผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึง การดูแลผู้สูงอายุในชุมชนด้วยการจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุดังกล่าว จะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี หากได้รับความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานทางด้านผู้สูงอายุ ทั้งนี้หน่วยงานหลักที่มีความเหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน คือ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบกับการได้รับความร่วมมือและการตระหนักในความสำคัญของการดูแลผู้สูงอายุจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และระดับบุคคล โดยผ่านการเข้ามาร่วมเป็นอาสาสมัครประจำชุมชน ที่มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ดูแลเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ การร่วมมือกันในลักษณะดังกล่าวจะทำให้ชุมชนมีความยั่งยืน และสามารถบริหารศูนย์ดูแลผู้สูงอายุได้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการลงเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ

นอกจากนี้แล้ว รัฐบาลควรพิจารณาให้มีหลักสูตรเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุโดยตรง ซึ่งอาจบรรจุลงในหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

Chen, X. (1985). *The One-Child Population Policy, Modernization, and the Extended Chinese Family.* Journal of Marriage and Family, 47 (1), pp.193-202.

Collins, C. E., Butler, F. R., Gueldner, S. H., and Palmer, M. H. (1997). *Models for Community-Based Long-Term Care for the Elderly in a Changing Health System.* Nursing Outlook, 45 (2), pp.59-63.

Dabelko, H. I., and Zimmerman, J. A. (2008). *Outcomes of Adult Day Services for Participants: A Conceptual Model.* Journal of Applied Gerontology, 27 (1), pp.78-92.

Kirwin, P. M., and Kaye, L. W. (1993). *A Comparative Cost Analysis of Alternative Models of Adult Day Care.* Adm Soc Work, 17(2), pp.105-122.

Population Reference Bureau. (2013). *2013 World Population Data Sheet.* Washington DC: Population Reference Bureau.

United Nations. (2012). *World Population Prospects: The 2012 Revision.* Retrieved April, 17, 2014 from http://esa.un.org/wpp/Excel-Data/mortality.htm

Wu, B., Carter, M. W., Goins, R. T., and Cheng, C. (2005). *Emerging Services for Community-Based Long-Term Care in Urban China: A Systematic Analysis of Shanghai's Community-Based Agencies.* J Aging Soc Policy, 17(4), pp.37-60.

Zhang, X., and Fisher, K. R. (2011). *Evaluating the Elderly Care Community Services in Shanghai.* Paper presented at the Management and Service Science (MASS), 2011 International Conference on.